

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ethica Guilielmi Adolphi Scribonii, Ex Aristotele Et Aliis
summis philosophis repetita**

Scribonius, Wilhelm Adolf

Hanoviae, 1593

VD16 S 5114

Liber II.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56572)

*Anne res etiam posterorum ad defunctorum be-
titudinem aliquid faciunt?*

Ita opinatur Aristoteles.

Qua ratione hoc arguit?

*Vide Cic.
ibid.*

A contrario. Nempe quod ab officio amici alienum est, felici non est tribuendum: Atqui dicere, Sua nihil referre, quid posteris accedat, ab officio amici alienum est: Nec igitur felici convenit: & per consequens, res posterorum ad felicem pertinent.

LIBER II.

Argumentum hujus libri.

Cum in primo libro docuisset Aristot. summum bonum seu finem hominis esse actionem virtutis: In secundo deinceps investigat quid sit virtus, quae sint fontes, unde oriatur, & quot sint ejus differentiae.

CAP. I.

De virtute.

Quomodo definitur virtus?

*Habitua-
lis animi
actio seu
crebro cō-
firmata.*

Virtus est habitus rectae rationi consentaneus: Habitus nimirum, ut Aristotelis verba sonant, qui regitur recta notitia, ut mediocritatem in actionibus efficiat.

Quare definitur habitus?

Quia in virtutis studioso non solum requiritur, ut sciens ac volens, sive ultro, sed etiam ut *καθ' ἑξῆς*, à firmo ac stabili animo semper secundum virtutes operetur.

Qualis

Qualis verò dicitur habitus?

Definitur habitus electivus in mediocritate consistens, quæ est erga nos, & ratione sic definita, ut vir prudens præscripserit. *Cic. 2. Off.*

Cur requiritur prudentis præscriptum?

Quia oportet aliquem ducem designari, qui mediocritatem ostendat in tanta varietate circumstantiarum. Ut enim in controversiis fortibus, cum homines imperiti sibi iudiciū sumunt, sæpe falluntur: Ita in cæteris actionibus quoque sæpius aberrant.

CAP. II.

Virtutem esse habitum.

Omninõne igitur concludis virtutem esse habitum?

Ita sanè. Nec enim potentia est aliqua generalis, nec affectus: nec alia insunt animæ. Reliquum itaque fuerit, ut eam habitum esse cum Aristotele dicamus.

Verum quidem est: sed qua ratione arguis, virtutes non esse affectus?

Ex affectibus & perturbationibus nec probo nec improbo nominamur: Ex virtutibus autem & vitiis boni & mali dicimur: Ergo virtutes nõ sunt leves perturbationes & affectus.

Quomodo autem demonstras virtutes non esse duæque vel potentias?

Potentia siue facultates nobis insunt à natura: Virtutes non insunt nobis à natura: Ergo non sunt potentia siue facultates.

Virtutem consistere in mediocritate.
Quare virtutis actiones in mediocritate con-
stituuntur?

Plato in Quia omnes immoderate actiones in utra-
Timao: O- que partem nocent naturis. Eadem autem ra-
mne nemiū tio est in virtutibus. Qui enim fugit pericula
vertitur in omnia, is timidus & ignavus evadit: qui nul-
vitium. lum omnino timet, is audax habetur.

Quam intelligis mediocritatem?

Eam quæ sumitur secundum proportionē
Geometricam, quæ Aristoteli dicitur *μετρίως*
καὶ ἰσότητι.

Cur ea potissimum mediocritas in virtuti-
bus locum obtinet?

Quia circumstantiæ mirum in modum va-
riant & mutant mediocritatem: Idcirco ne-
cessum est, ut prius collatio fiat aliarum rerum
& personarum, & inquisita proportionū qui-
litate inter res & personas mediū constituatur.

CAP. IV.

De virtutum generibus.

Virtutes quotuplices sunt?

Virtutes aliæ sunt intellectivæ: aliæ morales.

Morales virtutes quenam sunt?

Quæ versantur in regendis actionibus ma-
ximè externis animæ tum irascentis, tum con-
cupiscentis.

Quomodo subdividuntur?

In simplices & simplicibus conjunctam.

Simplicia

Simplices quæ sunt?

Quæ sigillatim absque aliis exerceri, & per se comparari possunt.

Simplicibus conjuncta virtus quæ est?

Quæ illas sub se complectitur, iisque ita coheret, ut non possit sine iis sola exerceri.

Morales virtutes unde oriuntur?

Comparantur eæ ex more & consuetudine: unde & nomen traxerunt.

Intellectiva autem virtutes unde proficiuntur?

A doctrina ut plurimum originem trahunt, & accessionem habent: idcirco etiam temporis & exercitationis indigent.

Cur dicis, Ut plurimum?

Eo quod sola doctrina tantam vim non habet, ut hominem natura stolidum & ineptum reddere sapientem possit. Itaque etiam natura & ingenio felici opus est.

CAP. V.

Virtutes nullas esse naturales.

Nulle igitur ex his à natura nobis ingenerantur?

Nullæ omnino.

Quibus rationibus id probas?

1. A contrario. Nihil scilicet quod insitum est & innatum aliter atque ipsius natura fert, assuefacere potest, ut exemplo lapidis in sublimi projecti probatur: In virtutibus plurimum valet assuefactio: Ergo non insunt nobis à natura insitæ.

2. Deinde in bene constitutis rebus publicis

26 GULIELMI SCRIBONII
nomothetæ leges ferunt, quibus præmia bo-
nis viris decernuntur, improbis verò pœna.
Sequitur ergo, assuefactione, itemque exerci-
tio & voluntate hominū potius virtutes com-
parari, quam à natura ingenerari.

Consequentiam illam plenius comprobet.

Quia nisi nostra industria & diligentia ac-
quiri possent virtutes: certe leges omnes im-
tiliter proponerentur, quibus boni ad res præ-
claras excitantur.

Ergone contra naturam nobis virtutes insunt?

Nequaquam. Nati enim factique sumus ad
percipiendas eas natura, & efficiendas cōsue-
tudine; hoc est, Igniculi virtutum nobis insiti
sunt, qui tandē usū & exercitatione excolun-
tur plenius & perficiuntur.

CAP. VI.

Normam & causam virtutis esse rectam
rationem.

*Quenam igitur tandem præcipua est causa
virtutum civilium?*

Recta ratio.

Quid hac appellatione ulterius intelligitur?

Mens judicans, & voluntas illi obtemperans.

*Quales igitur debent esse actiones, quibus perve-
niatur ad virtutes?*

Necesse est eas congruere ad rectam ratio-
nem: id quod fit, si certa quadam moderatio-
ne ab extremis recedant.

CAP.

De objectis virtutum.

Quænam sunt virtutum omnium objecta?

Voluptas & dolores. Nam circa hæc moderanda versantur virtutes.

Quomodo id probas?

Si omnis habitus versatur circa illa ex quibus generatur aut corrumpitur; objecta erunt virtutum voluptas & dolor: Atqui prius: Igitur & posterius.

Unde illud consequitur?

Quia voluptatum blandimentis ad ea gerenda quæ prava sunt impellimur, & dolorum cum admoventur faces à rectè factis deducimur. Quamobrem hi duo affectus faciunt, ut vel consequamur vel amittamus etiam habitum virtutis.

Potesne idem alio etiam argumento docere?

Quidni? Virtus versatur circa difficilia juxta proverb. δύσκολα κτὴν κέρδι: Nihil autè difficilius quàm obfistere voluptatibus & dolorib. vt testatur Heraclitus: Ergo in iis occupatur virtus.

CAP. VIII.

Quomodo, & unde quis laudem virtutis promereatur.

Suntne ii dicendi virtutibus præditi, qui res agunt virtuti congruentes: justi nimirum aut temperantes, qui res justas vel moderatas agunt?

Minimè: sed res justas moderatas agendo illas ipsas virtutes consequimur.

Sed qua ratione quis justas actiones ediderit qui nondum factus est justus? nemo enim nisi ante sit Grammaticus Latine loquitur?

Quemadmodum nemo Grammaticus dicitur, nisi qui ex artis habitu, quem longo usu comparari necesse est, Latine loquitur: Sic nemo justus aut temperans dicitur, aut alia virtute exornatus, nisi ^{et} sibi crebris actionibus acquisiverit.

CAP. IX.

De virtutum & vitiorum oppositione. Repugnantne extremae affectiones ipsis virtutibus?

Omnino. Quin & ipsae inter se contrariae sunt.

Utra vero repugnantia major est, virtutis cum extremis vitiosis, an extremorum inter sese?

Major extremorum videtur inter se, quam cum virtutibus repugnantia & dissimilitudo. Quandoquidem longius abest alterum ab altero, quam utrumque a medio.

LIBER III.

Argumentum libri tertii.

Docuit in precedentibus Aristoteles virtutis actionem a voluntate hominis ejusque studio provenire: in sequenti igitur libro copiosius persequitur actiones voluntarias, & involuntarias, ut eo plenius virtutis principium & causas demonstraret. At deinde ad specialem virtutum singularum explicationem progreditur.

CAP.